

Budapest

M. N. MŰZEM KÖNYVTÁRA
Hírlap-könyvtár
Névadéknapló

József-körút 29. sz.

1902. évi. 14. / I. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy
részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti
Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koro-
nára vannak biztosítva.

A »Kitartás« ezimű jótékonyági
egyesület alapszabályait a nagym.
magyar királyi Belügyminiszterium
48.314.900. szám alatt jóváhagyta.

Október 6.

Szomorú gyászünnepet ül ma az egész ország, ma van ötvenkettedik évfordulója az aradi vértanúk kivégzésének.

Tizenhárom vitéz tábornokon hajtották végre a halálos ítéletet azok a zsoldosok, kik pénzért vállalkoztak a szabadság elnyomására, s akik nemes ellenfeleiket még megbecsülni sem tudták.

Kiss Ernő, Schweidel József, Lázár Vilmos, Dessewffy Arisztid, Pöltenberg Ernő, Török, Láhner György Knezits Károly, Nagy Sándor, gróf Leiningen-Westerburg Károly, Aulich Lajos, Damjanich János, gróf Vécsey — 1849. október hó 6-án vértanu-halált szenvedtek. Az oroszokként küzdő, rettentetlen bátorságu vitéz tábornokok pribékek kezébe kerültek.

De a bitófa nem őket gyalázta meg, s kiontott vérük nem veszett kárba, mert annak minden egyes csöppje termékeny talajra talált a nemzet lelkében, s hazaszere-tetre tanított s küzdelemre buzdított bennünket.

Csak az a nemzet érdemli meg az ilyen hős vértanukat, amelyik meg tudja becsülni emléküket.

A gyászos óra évfordulóján megkondulnak az ország minden magyar községében a harangok, hogy újra meg újra végtisztességben részesítsék azokat, akiktől a zsarnok uralom utolsó óráikban még ezt is megtagadta.

A mikor a harangokat halljátok, imára kulcsolt ke-

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

zekkel tekintetek az égre s jusson eszetekbe, hogy e hősök a hazáért, tiértetek, mindnyájunkért, mindnyájunk szabadságáért szenvedték el a vértanu-halált.

* * *

Én névszerint ismerem városunk összes harangjait, melyekhez — mondhatnám, talán mindegyikhez — egy-egy néphagyomány emléke fűződik.

Igen, névszerint! mert hiszen ősi szokása a magyarnak, hogy megkereszteli a harangot s nevet ad neki.

A nevek eredetének kutatása egész kis kortörténet, jellemzi a keresztszülőknek, a város előljáróságának vagy az adományozónak vallási és politikai érzelmeit.

Legkisebb harangunk a *szent Imre*; szűzies tiszta hangon hívogatja a reggeli misére az ájtatos hiveket. Mintha magát a szent királyfit hallanánk, amint ihletett hangon buzdítja a hitre a már megtérteket és csalogatja az egy igaz Isten imáadására a még pogány ősmagyarokat.

A mohácsi vész után a nemzeti kétségbeesés idejében öntette egy hitbuzgó főpapunk, hogy a török járom alatt nyögő kereszténységet egybe gyűjtve, az Istenben vetett bizodalomra oktassa.

A másik a *Zsófia*; éles, szivhez nem szóló hangja miatt, de talán némi vonatkozással is, ezt nevezték ki lélekharangnak. Rideg kongásával hirdeti, hogy a halál angyala lebegteti szárnyait egy elköltözendő lélek felett.

Istenem! Mennyi könny, vér, pusztulás és mennyi halál emléke is fűződik e névhez

Idegen nyelvű főúr ajándékozta a városnak; talán mondanunk sem kell, hogy ő maga volt a keresztapa is.

Ki merte volna visszautasítani akkor a véstörvénytörvényes elnökének ajándékát?

Végül jön az *öreg Rákóczy*; nemzeti küzdelmeink legdicsebb korszakának emléke. Maga a fejedelem ajándékozta a városnak. Érczes, mély hangjával büszkén hirdette sokáig a kurucz dicsőséget, de midőn végre is győztek a labanczok, s a dicső emlékü fejedelem elbujdosott, mintha az öreg harang is részt akart volna venni a nemzeti gyászban: érczes hangja szomoruvá változott, s mindig úgy szólott, mintha temetnének.

Talán a kurucz katonából lett harangozó bánatos lelkének lett a visszhangja!

Szomoru, bánatos nóták maradtak reánk abból az időből; a Rákóczy-kesergőt

»Jó Beresényi Miklós
Sirdogál magába,
Elfogyott szegénynek
Minden katonája.
Süvölt a szél Kézsmárk felett,
Szegény Hazám, Isten veled!«

nem fujta már a tárogató, s csak az öreg harang mélabus akordja emlékeztetett még reá.

De kisütött a nap sugára s újra felvirradt a szabadság hajnala. A jó öreg harang, mintha a szomoru időkben megtanult volna velünk érezni: újra érczes hangon hirdette a szabadságot s büszkén hívta egybe a nemzet függetlenségét kimondó hiveket.

De fájdalom! nem sokáig tartott a dicsőség; az idegen hatalom rettenetes hordái levertek bennünket; bitófára hurczolták legvitézebb katonáinkat, s a jó öreg harang október 6-án megrepedt.

Talán az idők vasfoga emésztette meg?

Lehet, de népünk nem hiszi... Az annyi dicső napot és annyi nemzeti gyászt látott *öreg Rákóczy* a szomoru emlékü napon az éghez akart szólani s oly nagyot kiáltott, hogy megrepedt belé.

Luby Gyula.

Néhány szó egyesületünk működéséről.

Egyesületünk, mint ilyen, működésének második évét éli ugyan még csak, de már is olyan multra tekinthet vissza, mely nemcsak változatosság, hanem eredmények tekintetében is párját ritkítja.

Olvasóink mindannyian igen jól emlékezhetnek a multakra. Arra az időre, amikor néhány lelkes ember összeállott, hogy egy tisztán ideális eszmén alapuló szövetséget hozzanak létre: a szegény emberek szövetségét a szegénység ellen. Ami vagyonuk volt, az nem állott ropogós bankókból és nem csengő aranyakból. Hanem képezték ezt a törzsvagyont: a nemes szívjóság, mely embertársainak sorsát is a maga terhére veszi; a reménység, hogy segítő eszméit diadalra tudja juttatni; és a meggyőződés, hogy olyan munkára vállalkozott, amelyik igazán hézagot pótló a maga nemében.

Ezek az eszméken kívül csak egy törzsalapra számíthattunk akkor még, csakis egyfajta részvénytőkére: embertársainknak a bizalmára. És lett részünk belőle bőségesen, mint ahogyan volt kellő készletünk a többiekéből is: az embertársaink iránt való részvétből, ügyünk sikeres voltának reménységéből és abból a meggyőződésből, hogy egy régen érzett szükségletet elégitünk ki, amidőn ezt az egyesületet alapítjuk.

Kezdjük egy szerény lapvállalattal, hogy eszméinket megismertessük az emberekkel és terjesztük azok között. Nem heverő tőkénknek busás kamatoztatása érdekében állottunk össze — mert hiszen ilyen tőkénk nem voltak — hanem hogy semmiből segítséget teremtsünk ott, ahol arra a legnagyobb szükségletet tudtuk és éreztük.

A következmények mutatták, hogy helyes és jogosult volt-e ezen fellépésünk, ez a mi szövetségünk. Azok a következmények, amelyek számokban vannak kifejezve s a legékekesszólóbb bizonyosságai minden eddigi működésünknek. Mert minden a világon lehet szépítés, lehet ámitás, lehet képmutatás — csak a számok azok, amelyekkel alkudni nem lehet. A mi számaink ott szerepelnek a segélyezések kimutatásában. Kitűnik belőlük, hogy már egy tekintélyes nagy vagyon az, amit az egyesület rövid fennállása daczára az egyesületi tagok között kiosztottunk.

Ezekre a számokra pedig senki reá nem foghatja, hogy azokban csak egy fillér helytelenség is volna. Hiszen minden egyes összeg a tagok szeméi előtt nőtt nagygyá és minden fillérnek mindenkor gazdáját adtuk!

Ki tudná azt elképzelni, mennyi nyomort enyhítettek ezek az összegek? Ki tudná megmondani, hogy mennyi özvegynek bánatát, hány árvának könnyűit mosták el ezek a segélyezések? És ki merné tagadásba venni azt, hogy áldás volt ezeken a segélypénzeken, hogy áldásnak kellett és kell

lennie rajtuk, mert hiszen a szegénység filléréiből adódtak össze?

Közel harminczötezer korona az, amit idáig kifizettünk; egy további vagyon pedig, ami gyümölcsözőleg van elhelyezve a tagok vagyonaként. Hinné-e valaki, hogy ezt két évi fönnállás után a semmiből teremtettük? A szó szoros értelmében a semmiből, mert hiszen a jóakaraton és bizalmon kívül mi más tőkénk lett volna az alapításhoz? Olyan számok, olyan tények ezek, melyek tisztán és világosan beszélnek. Ezeket kétségbe vonni nem lehet.

Pedig mennyi küzdelmen, mennyi nehézségen kellett keresztül vergődnünk, amig ehhez az eredményhez el birtunk jutni! Mennyi rejtett és nyílt ellenség agyarkodását, mennyi alattomos és méltatlan támadást kellett elszenvednünk, amig a bizalom irányunkban végképen megszilárdult! Dehát ezen sincs mit csodálkozni. Mert a csodálatos épp az lett volna, ha nem támadnak bennünket; ha békén hagyják egyesületünket fejlődni, izmosodni. Ki látott már valaha önzetlen szándékot, melyet a haszonlesés meg ne mart volna? Vagy ki látott jó cselekedetet, melyet az irigység a maga epéjével ne öntözött volna meg? Avagy ki látta nemes érzelmek megnyilatkozását, hogy abból a gonoszság azonnal gúnyt ne üzött volna, azokat ne huzta volna le magához, az utcza sarába?

Bizony végig kellett nekünk mindezeket tapasztalnunk. Végig, még a megszokottnál nagyobb mértékben is. De a hit ügyünknek igaz voltában, szándékainknak komolysága nem engedték egy perczre sem, hogy csüggedjünk, vagy hogy alábbhagyjunk a jó és nemes utáni küzdelmünkben. Tudtuk, hogy az igaz ügynek győznie kell s örömünk annál nagyobb, amikor máris látjuk, ilyen heves harcok után, hogy ime az igaz ügy győzött.

Ámde mi nem állunk meg ennél a győzelemnél. Nem állhatunk meg, mert tudatában vagyunk annak is, hogy a jó hadvezérnek, ha győzelmet aratott, azt ki is kell használnia. Mire használhatnánk mi ki ezt a mi győzelmünket? Semmire sem egyéb, minthogy a tagok javát mozdítsuk elő továbbra is s az eddiginél még hathatósabb mérvben. Tapasztalás kellett ehhez is; megfigyelése annak, hogy az alapszabályoknak egyik másik intézkedése hogyan és mennyiben válik be, avagy az élet mennyiben igényli annak módosítását vagy egy, vagy más irányban. Így már is komolyan tanulmányozzuk a betegsegélyezés reformját, s a kötvények értékesítését bizonyos határidők multán, stb.

Aki szándékaink komolyságát látja, működésünknek sikeres voltát figyeli és aki szereti a maga családját, biztosítani akarja annak a jövőjét: az nem tagadhatja meg tőlünk a bizalmát, az nem maradhat el az egyesületünktől!

Fel tehát, sorakozzunk minél többen a *Kitartás* zászlója alá!

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 39. számában kimutatott segélyösszeg 14.850 korona.

Ujabb segély:

1016. Hauszmann Artur, máv. hivatalnok, Szabadka, neje halála után 300 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 39. számában kimutatott segélyösszeg 14.226 korona 66 fillér.

Betegsegélyek.

Lapunk 39. számában kimutatott segélyösszeg 4640 korona.

Ujabb segélyek:

836. Végh János, áll. előljáró, Sándorudvar	30 korona.
1382. Zbilsky József, máv. fűtő, Zágráb	30 »
907. Bognár István, vizsg. főkalauz, Szombathely	20 »
1039. Kovács Károly, közgyám, Tószeg	20 »
1176. Szeltenreich József, ács, Szt.-Lőrincz	50 »
1601. Ádám Vincze, v.-málházó, Budapest	10 »
1189. Papp István, vizsg.-lakatos, S.-A.-Ujhely	60 »

A tenger játéka.

Nagy veszély fenyegeti a bájos Velenczét, a nászutazók hagyományos kirándulási helyét.

Az olasz ujságok azon elszomorító hírrel lepik meg a világot, hogy a tudósok reá jöttek, hogy Velence a tenger ellen folytatott századokra szóló küzdelmében évről-évre veszít területéből, vagyis a szárazföldből.

Régi terveket, őshagyományokat kutatva, megállapították, hogy egész kőpartok, lépcsőzetek eltűntek. Mai napság a szeszélyes tenger alatt vannak, melynek mocskos hullámai egészen elborították azokat.

A hír meglepő, mert földrajzi ismereteink alapján inkább azt hittük volna, hogy a szárazföld csak nőhet és szaporodhatik. Tudjuk, hogy a Pó és Adige folyók s az Alpesekről lerohanó zuhatagok mily roppant mennyiségű földet ragadnak magukkal a tengerbe.

Egyedül a Pó folyó főága ötven év alatt több mint 5 kilométernyi területet hódított el a tenger-től. Raveuna, Honorius császár hatalmas székvárosa, hajdan a tengerparton feküdt. Ma már tíz kilométerre van tőle a tenger, s a vízből kiemelkedett területet hatalmas fenýőerdő borítja.

Ugy látszik tehát, mintha a föld, mely már győzelmesnek hitte magát, visszavonul a tenger újabb támadásai elől. De ezen tények csak a tenger titokzatos játékainak szeszélyességét mutatják. Elvonul itt-ott egy darab földről, hogy másutt újra

visszahódítsa azt. Hiába is próbálnánk meg, hogy egy darab földet vagy sziklát véglegesen elragadjunk tőle; előbb-utóbb kiűzne arról bennünket.

De hogy Velenczét — annyi sokunk nászutjának boldog emlékét — is megtámadja, azt már aligha nézhetjük hideg közönnyel. Annyi sok sivár partvidéke van Európának, ahol eláraszthatná lusta hullámain, hát miért akarja elnyelni éppen Velenczét, a világ egyik legszebb gyöngyét, e csöndes, fényes emlékein szomorkodó várost?

Még elgondolni is rettenetes azon helyrehozhatlan pusztítást, melyet a tenger itt lassan-lassan véghez vihet: a márványlépcsők eltűnnek, víz alá merülnek a járdák, elborítják a hullámok a város szívet, a Szt.-Márk terét; a bazilikát öt kapujával, oszlopaival, merész ivezeteivel, remek kupoláival és az övezetét képező remek palotákkal; elmerül a Dogék palotája, ez a cizelált ékkő, ez az idők által aranyozott páratlan emlék, a Rialto hidja a nagy csatornán, a börtönök előcsarnoka, a sóhajok hidja; eltűnnek a fekete gólyákhoz hasonló, gyorsan tova sikamló gondolák, a titkos szerelmeknek e néma tanui, csak álommá változik a tenger habjaiból kiemelkedett fényes paloták hajdani dicsősége Mindez a semmiségbe vész. Ez a tenger játéka, a tenger bűne.

Unokáink már csak híreből fogják ismerni Velenczét, a régi szerelmes párok kedves tanyáját, az ő gyönyörrel telt levegőjével és mélabus kinézésével.

* * *

Egyébként a lassu katasztrófának megakadályozása, mondhatnánk, csaknem lehetetlenség. Lehet, hogy késleltetni fogják, elodázzák, de eljön a nap, a midőn minden erőlködés daczára is bekövetkezik.

Ép így járt hajdan a bretagnei partokon is egy nagy város, melyet vigadó lakosaival, óriás palotáival együtt nyeltek el a tenger tajtékzó hullámai.

A tenger játékanak szeszélyességét leginkább mutatja Brugge és Damme belga városok története. Hajdanában e százezer lakossal bíró város hatalmas tengeri kikötő volt; 1180-ban egy irtózatos tengeráradás csaknem az egész várost romba döntötte. Ekkor egy roppant nagy gátat emeltek, s az ennek partján emelkedett új város századokon keresztül rohamosan emelkedett és gazdagodott. Terjedelmes kikötőjében a világ minden részéből jövő hajók hemzsegték. A Damme nevet a védgáttól nyerte, mert a »dam« flamand nyelven gátat jelent.

Itt tették tönkre 1212-ben Fülöp Ágost francia király hajóhadát az angol hajórajjal egyesült flamandiak.

Ma már e kikötőnek se hire se hamva: Damme 15 kilométerre van a tengertől. Hajdan a hullámok nyaldosták falait, s ma már a tenger sós levegőjét is csak elvétve hozza közelébe a nyugati szellő.

Egyetlen utcája galambduczhoz hasonló apró házakból áll; a régi dicsőséget csak két monumentális épület hirdeti: A tizennegyedik századból fennmaradt óriás városháza roppant boltíves termeivel, tornyocskáival, és a tizenkettedik században épült remek székesegyház, melynek a falu alig ezer lélekből álló lakossága ma már még szentélyét sem tölti meg.

A kis falu nyugodtan álmodozik óriás temploma körül.

* * *

De nem is kell ilyen messze mennünk, hogy a tenger játékát demonstráljuk.

Köztudomásu, hogy a nagy magyar alföld is siktenger volt hajdan. Szatmár széle és Szabolcs-megye képezték határait felfelé; a változatos homokdombok a hullám játékanak szüleményei.

Az is nyilvánvaló, hogy e rengeteg víztömeg a vaskapun keresztül takarodott le hazánk legtermékenyebb vidékéről; hogy emberi kéz, vagy föld-rengés nyitotta-e meg előtte az utat: azt mai napig sem sikerült pozitív adatok alapján megállapítani.

Hogy e nagy magyar tenger maradványa-e a Balaton, arra nézve sincsenek pozitív adataink, de némileg ellentmond e feltevésnek azon körülmény, hogy a Balatonban tengeri csigákat vagy azoknak maradványait még eddig sohasem találtak.

Biztosan megállapítható azonban az, hogy a magyar tengernek a biai hegyeken volt a hullám-törője. Évekkal ezelőtt, amikor még a filloxera tönkre nem tette a páratlan zöld boráról híres biai szőlőket, sokat bolyongtam a biai hegyek tetején és nagy meglepetésemre ugyszólván minden marék földben tengeri kagylók maradványaira találtam. E mészkő-hegyeket tehát kizárólag a tenger hullámai emelték az évezredekén keresztül a partra vetett csigák kagylóiból.

Egyetlen szőlőtő körül, alig egy négyszög méter területen 19 darab csaknem egészen ép tengeri kagylót találtam, anélkül, hogy a talajt még csak meg is bolygattam volna.

Nekünk azonban nem lehet panaszkodni e miatt

a tengerre, mert kitakarodása által roppant mennyiségű termékeny területet nyertünk, amelyen a tenger vize helyett több száz kilométer kiterjedésben buzakalász hullámszik.

Luby Gyula.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A m. kir. államvasutak északi főmühelyének munkásai mult hó 28-án Kispesten, a színházi épületben, fényesen sikerült estélyt rendeztek egyesületünk egyik legrégebbi tagja: *Grinover* András művezető tiszteletére, midőn is nevezettnek negyedszázados szorgalmas és kitartó munkásságát ünnepezték. A remekül sikerült estélyen az ünnepeletnek barátai és munkástársai köréből több mint száz egyén vett részt. Megtisztelték az ünnepeletet *Boros* Adolf osztályvezető, továbbá *Gombos*, *Stark*, *Alszeghy*, *Meitner* mérnökök is.

A műhelynek saját alkalmazottaiból kiképzett zenekara *Strausz* Ferencz művezető vezetésével és a dalegylet *Filkorn* József művezető vezetése mellett, szebbnél-szebb darabokkal örvendeztették meg az ünnepeletet. Mint első szónok *Ellbogen* Ferencz emelt szót, kiemelve az ünnepelet kitartó munkásságát és baráti érzelmeit. A nagy hatást keltett szónoklat után hat fehér ruhába öltözött leányka egy szép emléktárgyat nyújtott át az ünnepeletnek, ki könyekig meghatva vette azt át.

Felszólaltak továbbá *Boros* osztályvezető, a mérnöki kar nevében, valamint *Beer* Adolf is, ki hosszan tartó, magvas beszédben ecsetelte az ünnepeletnek a munkában eltöltött negyedszázados multját, serkentvén a jelenlevőket, hogy az ünnepelet példáján haladjanak mindnyájan, hogy minden magyar munkás büszkén emelhesse fel fejét. A »Kittartás« igazgatósága, bár személyesen legnagyobb sajnálatára nem vehetett részt az ünnepeleten, de lelkiileg együtt érzett az ünneplőkkel és tiszteletének sjóki kívánságának hosszú sürgönynyel adott kifejezést.

A kedélyes hangulatu, fényes ünnepelet csak a reggeli órákban ért véget.

A rácsos üveg. Angliában és Belgiumban új és különlegesen gyártott üveg terjed el, melynek fémrácsa van. E műveletet azon pillanatban eszközlik, midőn az üveg még izzó és így megakadályozza a fémrácsnak a levegővel való érintkezését, illetve oxidációját. Az így előállított üvegtárgyak vághatóak, csiszolhatóak és kiváló ellentállást tanusítanak lökések, nyomások és gyors hőmérsék-változások ellen. Az új üveg alig törhető el, úgy hogy nemcsak oly czélokra alkalmazható, melyekre eddig a közönséges üveget alkalmazták, hanem azokra is, amelyekre a közönséges üveg törékeny volta miatt nem volt alkalmas. Az új üvegnek az építészetben van nagy jövője, például: felső világításos termek tetejét rácsos üvegből csinálva, a külső burkoló rácsot megtakaríthatjuk. E tetőt a munkások könnyen tisztogathatják anélkül, hogy a bezuzástól kellene félni még kisebb üvegvastagság mellett is.

A khinai munkatárs. A mindig leleményes »New-York Herald« a khinai háboru kitörésekor óriási pénzen egy khinai munkatársat szerzöttetett. *Bennett*, a lap szerkesztője nagyon büszke volt ügyes ötletére, hogy a lap khinai nyelven irt mellékletet adott a Khinában történekről s természetesen a lapot csakugy kapkodták. De a new-yorki khinai

negyedben nagyon jól mulattak a mellékleten, mert az élére ez volt nyomtatva: »Arra a khinai testvérré, aki ezt a lapot elolvassa, a melléklet írója a kilenczvenhét istenek áldását kéri. Ha a testvért egy keresztény kutya megkérdezné, hogy mi van ide írva, mondja azt, hogy háborúról, sebesültekről és halottakról van szó. Ez az ujság egy átkozott keresztény tulajdona s megérdemli, hogy a khinai a szemétre vesse.«

Szőlőfürtök csomagolása. Oroszországban, hogy a szőlő messze földre szállítható legyen és teljes épségben érkezék rendeltetési helyére, a szőlőfürtök bádog-ládákban, melyeknek alapterülete 25—25, magassága pedig 29 cm., csomagoltatnak olyformán, hogy a láda feneke hámozatlan fehér kölessel kitöltetik és erre egy réteg szőlő lesz rakva, mely ismét kölessel fedetik be, amire ismét egy réteg szőlőfürt jön és ily módon a láda egészen megtöltetvén, legfelül egy réteg kölessel lesz befedve. A ládára azután a tető felerősítetvén, elszállítatják. Astrachanban a szőlőt 30—40 literes agyagedényekben szinte köles közé rakva szállítják. Földolog az edény szájának légmentes elzárása, ami ablakragasz és több réteg papírral történik. Az így elcsomagolt szőlő két évnél tovább is eláll. A khinaiaknál egész télen át májusig lehet szőlőt egész friss állapotban kapni. Náluk ugyanis a szőlőfürtöket érett, közönséges tökgyümölcsökbe rakják a következő módon: Vesznek egy érett tököt és mint nálunk a gyermekek a czinegecsapdát csinálni szokták, belét kivesszik és az érett szőlőfürtöket belerakják, annyit a mennyi belefér, azután pedig a tököt a leszelt darabjával, mely tetőül szolgál, gondosan befödik és hűvös helyre teszik.

Anekdoták az új amerikai elnökről. Theodore Roosevelt, az új amerikai elnök, szenvedélyes vadász volt, ki sok veszélyes kalandról regélhet. Egy, a Rocky Monulainsbe tett vadászati kirándulás alkalmával egy medvével volt izgató küzdelme. A társaság kora reggel óta állt lesben, míg végre megjelent a maczkó, mely nehézkesen ép feléjük czamogott. Roosevelt, megfélemedve minden elővigyázatáról, örömujjongással előre rohant s mintegy harmincz méternyi távolból lőtt. Ez dühbe hozta a medvét, mely most két hátulsó lábára állt és mérges morgással Roosevelt felé rohant. A többi vadász látva a veszélyt, rákiáltott Rooseveltre, hogy meneküljön, de ez nem törődött a kiáltásokkal, nyugodtan megtöltötte fegyverét és megegyszer lőtt. Ez a lövés se talált és a medve futva rohant előre. Roosevelt most, hogy életét megmentse, maga is futni kezdett, de futás közben még egy töltényt tett a fegyverbe. Szerencsétlenségére megbotlott és egész hosszában elterült a földön. A medve már egész közel volt. Hasztalan lövöldözött a többi vadász, hogy a medve figyelmét elterelje, a medve csak Roosevelttel törődött. Ez azonban a legnagyobb hidegvérrel fölemelkedett és mikor a medve már egészen közel volt hozzá, fegyverét megegyszer elsütötte. A medve borzasztó bömböléssel ép oda esett, ahol pár pillanattal előbb még maga Roosevelt hevert. — Amikor Roosevelt még a prairieken élt, egyszer egy egész sereg cow-boy jött feléje és az egyik felszólította, hogy igyon velük. Roosevelt, ki szigorú mértékletességet fogadott, kereken megtagadta ezt, mire a cow-boy felszólította, hogy álljon ki vele birokra. Roosevelt elfogadta a kihívást és a cow-boyt rutul helybenhagyta. — Roosevelt ruhája mindig nagyon egyszerű,

majdnem kopott és sokszor különös ötletei vannak. Egy napon egy franczia volt nála, aki háromnegyed órai társalgás után el akart menni, megjegyezve, hogy talán szerénytelenség volna tőle, ha még tovább is alkalmatlankodik. »Oh, ön egyáltalán nincs utamban«, mondotta Roosevelt. »Kijöhet velem az udvarra, fát vágni«. És tényleg kiment és vendégével két óra hosszan át igen ügye-en fát aprított.

Kinaiasan. Mikor Waldersee gróf, az európai hadsereg vezetője Kinában, Tsching herceget, ki tisztelője volt az európai kulturának, fogadta, a tanácskozás alatt a gróf hatalmasan elkezdett tüszenteni. Miután a kinaiaknál azon hit van elterjedve, hogy a tüszentés pillanatában az Isten éppen életkönyvünkben lapoz, melyben minden cselekedtünk pontosan be van jegyezve, tehát érthető, hogy a kinai herceg mély meghajtással mondta a hadvezérnek: — Kivánom, hogy a legfelsőbb bíró (tehát Isten) csak jót olvasson könyvében!

— Remélni akarom — felelte a gróf — hogy a legfelsőbb bíró csak jót fog találni könyvem lapjain.

— Majd kiderül! — felelte udvariasan a herceg. — Ha az Isten csak jót olvas önről életkönyvéből, úgy ma még valami nagyon kellemes éri, ellenkező esetben náthát küld önre. — S nevezetes, hogy Waldersee gróf másnap már náthás volt

Rókapusztítás. Nincs év, hogy vetésekben okozott nagyobb mérvű egérkárokról ne olvasnánk. Nincs aztán se szeri, se száma az egerek pusztítására ajánlott mérgeknek, eszközöknek, amelyeknek értéke, haszna azonban nagyon kérdéses. Ha tekintetbe vesszük, hogy az egereknek leghathatósabb pusztítói részben az éjjeli ragadozó madarak, különösen baglyok, másfelől a varjak s igen nagy mértékben pusztítói a rókák: a természet háztartása szempontjából nem lehet egészen indokoltnak tartanunk az embereknek a szélsőségbe vitt irtási műveletét nevezett állatokkal, különösen a rókával szemben. Nem célunk a rókáknak feltétlen védelmére kelni, hiszen kártételeit is ömerjük, tudjuk, hogy megrabolja szükség idején a madárfészkeket, a nyultanyát, a baromfiólat; de az a fektelen irtás puskával, méreggel, csapdával, kaptánnyal, melynek a róka ki van téve, nem haszon, hanem kár, éppen abban, hogy a módfelett szapora egereknek egyik legjelentékenyebb gyéritője vonatik el így nagy számban munkájától. Még ha a kiméleti idő pontosan betartatnék vadászaink által! De nem, a róka szabad zsákmány az évnek 365 napjában s csoda, hogy egyáltalában van még róka hazánkban s nem lesz csoda, ha a róka ily mérvű továbbpusztítása esetén az egérkárok hazánkban hovatovább szaporodni fognak. Nagy hiba a mezőgazdaságra nézve hasznos állatnak meg gondolatlan irtása, s habár a róka káros állat bizonyos körülmények között, de hasznos más viszonyok közepette, ne törjünk hát végleges kiirtására tüzzel, vassal, minden eszközzel és botorul.

Néger nő mint hitszónok. Egy londoni methodista templomban a minap mrs Florence Randolph lelkész nő prédikált a hiveknek, akik szokatlanul nagy számmal jelentek meg, mert a tiszteletreméltó hölgy New-Yerseyből jött és néger származású. A szerezsen asszony nagy erővel szónokolt és hallgatóit teljesen magával ragadta. A hitszónoklat előtt és után himnuszokat énekelt, ami még a methodistáknál is ujitásszámba megy, de nagyon tetszett.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az áruló.

Regény.

— Irta: M. Z. —

(Folyt.)

MÁSODIK RÉSZ.

Egy éjjeli támadás.

Most, hogy Duval és Fritz az elveszettnek hitt Lebordier nyomára akadtak és tudták, hogy ép, egészséges, azután meg biztos társaságban is van, utjuk folytatása nem volt többé olyan sürgős. Tanakodtak ugyan, hogy mi okozhatta barátjuknak ezt a szeszélyes, hirtelen és rejtélyes elszakadását tőlük, de azután előlött sem soká törték a fejüket, tudva azt, hogy rövid idő múltán ugy is utolériük őt Lydenburgban.

Mert arra rögtön el voltak tökélve, hogy utána mennek, és ha kell, vele harcolnak a burok igazságos ügye mellett. Csak még egy-két napig akartak Veelderen gazda tanyáján maradni, hogy megnyugvást szerezzenek maguknak James lordnak állapotát illetőleg.

Igy állván a dolgok, és mert ezek az urak teljes kezességet vállaltak kaffer szolgálóknak kipróbált hűségéért, Veelderen gazda megengedte, hogy a három szolga szintén bejöhessen a tanyára. De kikötötte, hogy éjszakára egy kamrába zárhassa el őket. A vadászok persze hogy ebbe is beleegyeztek.

A nap már nyugovóra készült. Még egy fél óra s az éj a maga teljes sötétségével itt lesz. Mert alkonyat azon a tájon nincsen, s amint a nap lebukik a láthatár mögé, néhány perc múltán tökéletes a sötétség.

Francois felment a ház tetejét körülfutó erkélyre s erősen kémlt a távoli erdők felé. A két szolgálényt várták haza, akik még tegnap napkeltekor mentek el a szomszéd farmra, de mostanig sem tértek vissza. Pedig amilyen jó lovakon járnak, már itthon kellene lenniök.

Az egész ház népe nyugtalankodni kezdett. Hol Veelderen gazda, hol a leányok egyike-másika szól fel Francois-hoz, hogy mégsem látja-e őket? Francois pedig hiába erőltette a szemét, bizony nem látta. Csendes, kihalt volt az egész vidék köröskörül, amerre a szem ellátott. Azt a néhány tehenet meg sertést kivéve talán, melyek a tanya közelében, tágas karámokban legelésztek, a vad komondorok felügyelete alatt.

Fritz és Duval éppen James lord betegágya mellett ültek. Mindketten a nemes lord állapotában beállott javulásnak örültek, s eközben nem győztek eléggé csodálni ápolónőjének, Mary-nek, szépségét és bájos lényét. Az a félénkséggel vegyes zavar, melyet benne az idegenek közelléte keltett, csak még kedvesebbé, érdekesebbé tette őt ezek szemeiben.

Kiváltképen James lord sehogysem birta tekintetét róla levenni s szemei mintegy ellenállhatatlan kényszernek engedve, követték a leányka minden mozdulatát.

Hirtelen kiabálás, lárma támadt kint az udvaron, közbe éles füttyök hasogatták a levegőt. Mary, Fritz és Duval egyszerre ugrottak fel helyeikről. Mary néhány másodpercig tévován nézett hol James

lordra, hol az ablak felé, azután gyors elhatározással kirohant a szobából. A két férfi utána.

Az udvaron nagy volt a sürgés-forgás. Francois a kaput nyitotta egyik kezével, a másik kezében meg puskát tartott. A leányok innen is, onnan is siettek elő házi dolgaik mellől s fegyvert ragadva, a fal mellett huzódó padkára ugráltak fel, a lőrések mellé. Akár a jól begyakorolt várvédő katonák. Francois közben futva igyekezett a közeli karámokhoz, azok primitív ajtait kinyitogatta s a kint legelő jószágok beterelését a kutyákra bizta; amit azok a legrövidebb idő alatt és igen preczizen elvégeztek. Ahogy az utolsó darab jószág is bent volt az udvaron, a kapu megint be lett téve, de nem beresztelve.

Ekkorra már mindenki tudta a tanyán, hogy valami baj van. Francois egy vágató lovas pillantott meg őrs helyéről. A lovas amonnan a keleti hegyek felől bukkant ki az erdőből. Ép ameről a két szolgálényt várták. Veelderen gazda, Fritz és Duval felsiettek az erkélyre és maguk is a lovas után néztek. Már jó közel tartott a tanyához, de csak annyit lehetett megismerni rajta, hogy fehér ember. Legalább a ruházata után ítélve, annak kellett lennie.

Ahogy közelebb jött, Veelderen apó éles szemei megismerték a lovat, majd a rajta ülő embert is. A ló szemlátomást lassította menését s most már csak lépésben ment; de így is, mintha rogyadozott volna. Az ember igen gyakran tekintgetett hátrafelé.

— No, ezeknek aligha rossz utjuk nem volt — tört ki Veelderen gazdából a szó. Ez itt Pieter, az egyik szolgáló. De hol maradt Krisztián a másik? Miért ült Pieter a Krisztián lovára?

De bizony Veelderen gazda hiába kémlte sastekintetével a látóhatárt, a széles mezőséget, a távoli erdőnek sötét szélét — sehol semmi nyoma akár Krisztiánnak, akár más embernek.

Pieter inkább bukkott befelé a kapun lovastól együtt, mint benyargalt. Ahogy a nyeregből leszállott, Francois kapta őt meg, mert különben a földre esik. A ló is, a szegény pára, szétterpesztette a reszkető lábait, azután egy keserves nyögéssel összerogyott.

Pieternek idő kellett, amíg annyira magához tért, hogy elmondhatta élményeit. (Az időnél is jobban segítette őt eszmélethez Fritz butykosának tartalma, amelyikből — fáradtsága daczára — nagyot húzott volt.)

— Hát ugy volt — kezdé végre gazdájának aggódó tudakozódására — ugy volt, hogy a Krisztiánnal minden baj nélkül hajtottuk el az ökröket Bothsabelbe. Tomas gazda csodálkozott is ezen, és meghagyta ma reggel, amikor visszaindultunk, hogy nagyon siessünk hazafelé és nagyon óvatosak legyünk. A vidéken mindennap több és több a gyanus fehér kalandorok száma, akik észak felé tartanak. A feketék is nagyon szemtelenkednek megint. Már megint bujtogatja őket valaki; meg egyszerre feltűnően soknak lett puskája. Azt mondta Tomas gazda, hogy ezt az angolok csinálják. Siettünk is visszafelé, amennyire lehetett. Az utakat és ösvényeket mellőztük, hogy senkinek útjába ne kerüljünk, és mégis elfogtak bennünket. Ott a három száraz tölgynél, ahol a gazda tavaly azt a fekete

oroszlánt lőtte meg, egyszerre csak körülfojtak bennünket a feketék, vagy huszan. Olyan hirtelen támadtak ellenünk, hogy védekezni sem tudtunk. Én ugyan kivágtam magamat közülük, de a zsványok kilőtték alólam a lovat. Azután összekötözték bennünket és a kigyó-források irányában hajtottak. A kigyó-forrásoknál nagyobb táborra akadtunk, telve a kalahári gazokkal; a tábor közepén pedig állott egy szekér, egy fehér embernek a ponyvás szekere. Ennek a szekérnek a gazdája volt a tábor parancsnoka. Előbb megkérdezte tőlünk, hogy mi vagyunk-e a Veelderen Jobst cselédjei. Azután azt akarta tudni, hogy igaz-e, hogy a gazda fia nincsenek odahaza, és hogy valami idegennel észak felé lovagoltak? Mi persze nem adtunk választ egyikre sem. Mikor azután korbácsolni kezdett bennünket, Krisztián valamiképen elszakította a köteléket, a mi kezein volt, öklével leütötte a fehér zsványfőnököt és futásra vette a dolgot. Persze az egész tábor utána iramodott és én még magamhoz sem tértem ámulatomból, mikor egy asszony ugrik ki a ponyvás szekérből, amelyik mellett állottam s a következő pillanatban az én kezeimről is lehullott a kötelék. »Ember,« kérdé tőlem sietve »van-e a te gazdádnak egy Mary nevű fogadott leánya vagy cselédje?« Van, mondtam én meglepetésemben. »Szóke a haja?« Az. »Akkor kapj fel erre a lóra« — a Krisztián lovára mutatott, amelyik a szekérhez volt kötve — »és menekülj. Mondd meg a gazdádnak, hogy veszély, nagy veszély fenyegeti a házat«. Nekem sem kellett több biztatás, s a következő perczen már vágattam arra, amerre szabadnak tudtam az utat. Így kerültem most haza Krisztiánról nem tudok semmit s azt a rablófőnököt sem tudom, hogy fölébredt-e az ájulásból, vagy már a másvilágon jár a gonosz lelke. Pieternek nem volt több mondani valója, de annál több kérdezeni valójuk volt a többieknek. Kivált annak az asszonynak viselkedése volt felette különös s Veelderen gazda, bár sejtette a valót és félt tőle, de nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze Pietertől, hogy milyen kinézése volt annak az asszonynak?

— Sovány volt biz az, a szegény, nagyon. Az arcza meg olyan sápadt, fehér, hogy no.

— Hát a haját nem nézted?

— Dehogyan nem. Olyan vörös haját még én életemben nem láttam.

Veelderen apó csak ekkor vette észre, hogy Mary is ott áll a hallgatók között. Egész testében úgy remegett, mintha erős láz törte volna és arcza kísérteties színt öltött. Karjaiba vette a leányt és szobájába vitte, miközben a megindulástól remegő hangon sugá fülébe:

— Ne félj, édes gyermekem. Meg fogunk védeni ezek ellen a gonosz emberek ellen. Ne félj, az én leányom vagy te.

A többi leány gondozására bizván Maryt, Veelderen gazda ismét kisietett a Pieter körül álló csoporthoz.

— Nem hallottad, arról van-e tudomásuk a gazoknak, — kérdé Pietertől — hogy vendégeink, fegyveres vendégeink vannak?

— Azt hiszem, hogy nem tudják, mert különben kérdezősködtek volna azok felől is.

Veelderen gazda megparancsolta, hogy éjszákára a legnagyobb előkészületekkel legyen mindenki. Örségeket jelölt ki, lövészeket osztott bőven széjjel és maga győződött meg minden ajtónak,

kapunak bezárt voltáról. Azután betért a házba, a Fritz és Duval rendelkezésére bocsájtott kamrába — mert vendégek számára minél kevesebb hajlék állott rendelkezésre — és miközben igazi áhitattal kulcsolta össze kezeit, így szólt vendégeihez:

— A Mindenhatónak utai kifürkészhetlenek. Ime, visszatért a két halálos ellenség, hogy bosszút álljanak rajtam. James Taylor és John Friend. Hogy elpusztítsák ezt a hajlékomat is és elrabolják tőlem az én kedvencemet. Mert az ő kezeiket látom én mindezekben a gazságokban. De az Ur kegyes az ő szerény szolgája irányában, figyelmeztetést és barátokat küldött neki. Áldassék érte az ő neve.

— Igen, barátokat — felelék a vadászok s megszoríták a gazda kérges tenyereit.

(Folyt. köv.)

A fogadás.

(L.) Az orkán által korbácsolt tajtékozó hullámokon tánczó hajó egy erős zökkenésére Landry György és Ormai ur a fedélzetre rohantak.

Ormainé asszony egyedül maradt kétségbeesésével.

A hajó bizonytalanul imbolygott az oczeánon; a hullámok szédületes magasságra emelték, majd egy szempillantás alatt a mérhetlen mélységű örvénybe ejtették; sűrű, fekete fellegek zárták el a láthatárt, melyet csak időről időre világítottak meg a cikázó villámok, hogy a veszélyes helyzetet pillanatra megvilágítva, növeljék a kétségbeesést.

Végre Landry György visszatért.

— Végünk van ugy-e? kérdé Ormainé.

— Reméljen! mondá György. Ormainé szemeiben egy-egy pillanatra kigyult a reménység szikrája, de a fiatal ember tekintetéből csak azon kétes vigasztalást olvasta ki, hogy legalább együtt halhatnak meg. Vegyes érzelmek támadtak lelkében: lelkiismeret furdalást érzett a mult felett, eszébe jutott a fiatal ember mély, de titkolt szerelme, melylyel őt körülvette; majd a közvetlen veszély láttára hősiesen akarta magát viselni! De a félelem csakhamar felül kerekedett benne, lezárta szempilláit és eszméletét veszítette.

II.

A vihar nem akart szünni. A férfiakon lassankint fásultság vett erőt; mintegy fellázadtak a kikerülhetetlennek látszó végzetes halál ellen; egyik-másikban vadul ébredt fel az élet ösztöne. Némelyek leitták magukat a sárga földig; mások a játékasztalokhoz rohantak: kétségbeesett, örületes játék kezdődött, melyben az arany értéktelen fémmé változott, ahol a legnagyobb izgalom sem volt elég erős, s ahol a nyerők mosolya talán keserűbb volt mint azoké, akik veszítettek.

Mig Ormai játszott, az alatt Landry György a fiatal asszony mellett maradt.

Ormainé rettegése, a tehetetlenség érzetében, tompulni kezdett, elfásult, s ugylátszott egészen megadta magát sorsának. A szárazföld, melytől örökre elbucsuzott, úgy tűnt fel előtte, mint egy távoli kép, egy álom; ez a most már örökre befejezett álom hirtelen sokkal szebbnek, csodásabbnak tűnt fel előtte, nem a boldog órákért, melyeket ott átélt, hanem inkább azokért, amelyeket ott elszalasztott. Ugy élte át az életet, mint egy czéltalan árnyék; nem talált egyebet a multban, csak egy

szerелеm nélküli egyesülést, telve a banális gyönyörökre való meddő izgatással; üres volt egész élete, mint maga a semmiség.

Ekkor, szívének sötét éjszakájában, György szerelme úgy tünt fel előtte, mint egy fényes csillag a láthatáron; szívszorongva leste ragyogását e hajnali csillagnak, mely alig született s már is alkonyulni készült. Benne találhatta volna fel a boldogságot, melyben része nem volt, neki áldozhatta volna fiatalágát, szépségét s a földi élet minden költészetét és üdvösségét.

E szerelme olyan volt előtte, mint a verőfényes tavasz ragyogása, a csörgedező patakok által átszótt rétek illata, a sötét erdők félelmes titokzatossága; még a tátongó örvényt is fátyolként takarta el, s virágokkal hintette be azt.

Egymás kezeit szorongatva, halvány mosolygással találkozott tekintetük; ily közel a halálhoz: egyetlen földi vágy nem zavarta álmodozásukat.

A férfi szemei villámokat löveltek olykor-olykor, ha ajkaik egyesülésének reménytelen álmára gondolt; a nő kissé összerázkódott, ha haldokló multja elleni fellázadás jutott eszébe. De azonnal magukhoz tértek. A férfi komoly és szelíd lett, a nő fölemelte tiszta homlokát, s könnyek ragyogtak szemeiben.

Csak lelkeik egyesültek elválaszthatatlanul; és csak azon egyedüli gyönyör töltötte el szíveiket, hogy várták a közelgő katasztrófát, mely — ha az örök menyegző órája üt — az oczeánban egyesíti őket.

III.

Éjjel nagy örömrivalgás támadt. A hullámozó tenger csöndesedni kezdett. Alig tudták elhinni, hogy megszabadultak a rettenetes lidércnyomástól.

Majd feljött a nap. Idegesen nevető emberek egymás kezeit szorongatták, mintha régóta nem látták volna már egymást; vagy összeölelkeztek, mintha elveszett rokoniakat találtak volna fel; a nők zokogtak. A részegemberek egyszerre talpra állottak; a kártyázók abba hagyták a játékot.

Landry György Ormainéhoz rohant. A világ egyszerre visszakerült a semmiségből. A föld újra született, a zürzavaros sötétségből oly ragyogóan bontakozott ki a kékellő égboltozat alatt a tenger ezüstként csillogó habjaiból, mintha maga a paradicsom lett volna.

Egy új teremtés volt ez egy második Ádámnak, s az új teremtést a második Éva — Ormainé koronázta be. Ideális halványságában, fiatalága és szépsége ragyogásával elvakította a férfit, ki megelevenedni és megvalósulni látta a kétségbeesés által nagyra növelt reménytelen álmát. Tehát nem a halál, az élet fogja egyesíteni őket!

Egymás kezeit szorongatták; csaknem fájdalmas bensőséggel nézték egymást.

— Sokkal szebb volt maga, hogysen meghalhatott volna — kiáltott fel György.

Térdre rogyva, tüzes szavakkal csókolgatta kezeit. Ormainé azonban csöndes erőlködéssel visszahuzta kezeit; s amint György felemelte fejét, a fiatal nő arcát hirtelen szomorúság által elborítva látta.

— Mi baja van? — kérdé.

Ormainé lassan elfordította fejét, s hosszú idő multán csöndesen, csaknem suttogva, így szólt:

— Barátom, a mi álmunknak vége van!

A rettenetes veszély perceiben elfelejtett tár-

sadalmi és erkölcsi kötelékek egy pillanat alatt elborították Györgyöt; fellázadt ellenük.

Mindezek semmiségek az ő szerelmükhöz képest! Hát mivel tartozik a nő egy olyan férjnek, aki az irtóztató veszély perceiben magára hagyja, s egyéb gondja sincs, minthogy a játék izgalmaival szórakoztassa magát?

De Ormainé tagadólag rázta fejét és esdeklő hangon félbeszakította:

— Bocsásson meg nekem, — mondá — fogadást tettem!

— Fogadást? — kiáltott fel György.

A fiatal nő csüggedten hajtotta le fejét.

Magatartása, arcának kifejezése elárulták azt, amit be nem fejezett: fogadást tett, hogy hú maradjon férjéhez.

György megtántorodott a heves csapás alatt, nagyobb kétségbeesés lepte meg, mint a vihar alatt.

— Hogyan? — kérdé reszketve — tehát soha!

Tekintetük egy percze találkozott. Egy fény sugar villant meg egy percze a fiatal nő szemeiben. György megértette, hogy e fogadást nem a veszélytől való félelem erőszakolta ki belőle, hanem a halál biztos tudatában, ezzel akarta némileg enyhíteni vétkét, hogy őt oly nagyon szerette.

Ez a fogadás most már ép oly terhes volt neki magának is, mint Györgynek.

Lemondott a reményről, lehajtotta fejét és szívének mélyében e rettenetes szó visszhangzott:

— Soha!

IV.

Ormai a vihar elcsöndesülése után visszatért a játékasztalhoz.

Az elemek rettenetes harcza által okozott mámorból magához térve, egyszerre óriási veszteségei jutottak eszébe; pénzt elveszítve, becsület-szóra játszott és ha az utazás hátralévő ideje alatt a szerencse nem kedvez neki, akkor még birtokai eladása esetén sem bírja kifizetni tartozásait.

De a játékasztal körül hirtelen minden megváltozott. A megmenekülés tudatában s a már nem bizonytalan holnapra gondolva, a tegnap értéktelen fém ismét arannyá változott. Azok, kik egy-egy vagyont nyertek, egyszerre az élet örömeire gondolva, visszavonultak. Most már csak apró összegeket kockáztattak. Ormai belátta, hogy el van veszve.

A nap leáldozott. Árnyék borította el a tájat. A csöndet egy kiáltás törte meg:

— Valaki a tengerbe esett!

Ormainé megrémülve rohant a fedélzetre; Landry György ugrott eléje.

— Ön! . . . Ön! . . . kiáltá a fiatal nő.

Örömeiben, hogy megtalálta és borzasztó gondolatának nyomása alatt kezeit szívére szorítva, roskadozni kezdett.

György karjaival felfogta s fülkéjébe vitte.

Végtelen boldogságában szeliden mosolygott, mint egy gyermek, de György komorsága nyugtalanította.

— Legyen erős! — mondá a fiatal ember.

Összerázkódott. Az aggodalom elfátyolozta tekintetét, s elhalványodva férjére gondolt s felkiáltott:

— Ő volt!?

György nem felelt. A nő egy pillanatig nyitott ajkakkal nézett reá, s azután felemelte karjait, mintha egy borzasztó látományt akart volna magától elhárítani. Azután folsóhajtott!

— Oh, Istenem!

És székéről lecsuszva, térdre ereszkedett.

Csakhamar jelentették, hogy az öngyilkost nem sikerült kihalászni.

Mindketten elhallgattak. A halál pillanatának ünnepélyessége nyomasztólag hatott lelkükre. De a hajnal már pirkadni kezdett. György hasztalanul igyekezett másra terelni gondolatait: maga előtt látta a gyászév után véglegesen szabaddá lett Ormainét, kit a házasság felszabadít fogadása alól.

Mese a tizenkét hónapról.

(Oroszból.)

Egyszer egy parasztasszony két leánygyermekkel maradt özvegyen. A nagyobbik csak mostoha leánya volt, a szép Dobrunka. A másik édes leánya: a csúf képű és rossz szívű Zloboga. Az anya csak ez utóbbit szerette, a másikkal rosszul bántak mind a ketten.

Dobrunka, aki azt sem tudta magáról, hogy ő szép, nem tudta elképzelni, miért haragszik reája mostohája és a nővére. Hisz ő végez a háznál mindent, főz, mos, seper, varr, fon, fűvet arat és gondját viseli tehénkéjöknek. A másik leány nem csinált semmit. De hát az anya szemében elég bűn volt az, hogy mindennap szebb lett, a maga leánya pedig mindennap csúfabb.

Mikor felnőttek, a mostoha elgondolta: most már jönnek a kérők s ha meglátják Dobrunkát, mindegyik azt fogja kívánni. Az én leányom egyiknek sem kell. Eh, meg kell szabadulnom amattól.

Ép január közepe volt s Zloboga felsóhajtott.

— Be jó volna egy bokréta ibolya. Menj Dobrunka! hozz az erdőből.

— Hová gondolsz, hó van most az erdőben, nem ibolya.

— Hallgass, tedd amit mondok.

S kilökték az ajtón. Sirva ment a szegény leány az erdőbe, a hol hó borított mindent. Ösvényt sem látott. Éhezett, fázott s felsóhajtott: csak magához venné az Isten!

Hirtelen fény lobbant fel a távolban, mire bátorságot vett magának és affelé tartott s nagy nehezen feljutott egy sziklatetőre.

Ott nagy tűz égett, körülötte tizenkét kő, mindenik kövön egy hallgató alak. Háromnak leple fehér volt, mint a hó; háromé zöld, mint a pázsit; háromé sárga, mint az érett kalász; háromé piros, akár csak a piros alma.

Az esztendő tizenkét hónapja ült a tűz körül. A szegény leány a fáradtságtól pihegő hangon, szeliden szólt hozzájuk:

— Jó uraim, majd megfagyok, engedjete a tűznél megmelegedni.

Január, kinek ősz szakálla s kezében az uralkodó pálcza volt, nyájasan kérde:

— Miért jöttél ide, mit keresel?

— Ibolyát.

— Hát nem tudod, hogy most a hó ideje van, nem az ibolyaé!?

— Jól tudom uram, de mostohám és nővérem kívánták, s ha nem viszek, megvernek.

Az öreg Január mindjárt megtudta ebből, hogy a gonoszok el akarják veszteni, felállt s az egyik zöld leplű ifjuhoz fordult s kezébe adta uralkodó pálczáját.

— Testvérem, Márczius, uralkodjál egy kicsit s mentsd meg a jó leányt.

Márczius a pálczával megpiszkálta a tüzet, a lángok fölcaptak, a hó elolvadt, a fű zöldelni kezdett s közte ibolyák fakadtak.

— Hamar, gyermekem, szakítsd le az ibolyákat s vidd haza.

A leány sietve leszakgatta, hálásan megköszönte a hónapok jóságát s vidám szívvvel futott haza. A mostoha és a nővér elbámultak, midőn az ibolyák illata eltölté házukat.

— Honnan vetted? kérde a nővére.

— A hegytetőn. Ott sok van.

Zloboga meg sem köszönve a fáradtságot, az illatos csokrot övébe tűzte.

Másnap a gonosz Zlobogának új vágya támadt.

— De jó volna egy kis földi epret enni! Menj, Dobrunka, hozz nekem az erdőből.

— Hová gondolsz, nem terem eper a hó alatt!

— Hallgass, tedd amit mondok. Megverlek, ha nem hozol.

S megint kilökték az ajtón.

Most már a leány nem sirt, hanem az erdőbe érve, kereste a távoli fényt. Csakhamar fel is lobbant a láng odafenn, s bár nagyon sietett, dideregve ért oda.

Ott ült akkor is a tizenkét alak.

— Jó uraim, engedjenek a tűzüknel melegedni, majd megfagyok.

— Hát miért jöttél vissza? kérde a fehér szakállu Január. Mit keresel?

— Földi epret.

— Nem most van annak ideje. Hó alatt nincs eper.

— Tudom én azt jól, felelte Dobrunka szomorúan, de ha nem viszek, megver mostohaanyám és nővérem. Bárcsak találnék.

Január most egy sárga leplű férfihoz fordult.

— Testvérem Junius, monda, ez a te dolgod. Uralkodj egy kicsit és mentsd meg ezt a szegény leányt.

Ezzel átadta neki a pálczát, melylyel Junius erősen megpiszkálta a tüzet. Erre a láng magasra felcsapott. A hó menten elolvadt, a fák meglomposodtak, madarak énekeltek, virágok illatoztak, a fű közt sok apró fehér virágesillag piros, zamatos földi eperré változott. Mint a rubint, úgy vöröslöttek a smaragdszinű fű közt.

— Hamar gyermekem, szedj egy csomó epret!

A leány tele szedte kötényét, hálás köszönetet mondott mind a tizenkét hónapnak s vidám szívvvel futott haza.

Bezzeg megbámulta mostohája és a szivtelen nővér, hogy Dobrunka még epret is tudott hozni, mely illatával az egész házat betölté.

— Hol találtad ezt a szép epret?! kérde Zloboga.

— A hegytetőn, ott sok van, néhol a fű úgy piroslik tőle, mintha vér öntötte volna el.

A mostoha és a nővér jóízűen megették az epret, de csak egy szóval sem köszönték meg.

Harmadnap új vágya támadt a mostoha testvérenek.

— Piros almára éhezem, menj Dobrunka hozz az erdőből!

— Hová gondolsz, hisz az csak őszzsel érik!?

— Hallgass, tedd amit mondok, ha nem hozol, megverlek!

S ismét kilökték a meleg szobából.

Ment a szegény leány, de nem sirva, hanem jó reménységgel. Bizott a tizenkét hónapban, hogy majd segítenek rajta. Együtt is találta ismét mind a tizenkettőt.

— Megint itt vagy? mondá nyájasan a vén Január, s azonnal csinált neki helyet a tűznél. Hát most mit keresel?

— Piros almát, felelte félénken a leányka. Jól tudom, hogy nem terem az most, de ha nem viszek, nagyon megvernek otthon.

A jó Január részvétellel nézett reá, s azután így szólt egy piros leplű, őszülő, koros alakhoz:

— Testvérem, Szeptember, ez már a te dolgod. Vedd át ezt a pálczát s uralkodj helyettem egy kicsit, mentsd meg ezt a szegény jó leányt.

Szeptember a pálczával megpiszkálta a tüzet, s amint a nagy láng fellobbant, a hó eltűnt, a fákon sárguló levelek látszottak, melyek a szél fúvására egymásután a földre hullottak. Ősz volt, csak kevés virág virított még, de előttük egy fa tele volt piros almával.

— Hamar, gyermekem, sietteté Szeptember a leányt, rázd meg a fát!

Amint Dobrunka megrázta, leesett egy alma. A második rázásra még egy másik.

— Siess, gyermekem, csak siess haza, figyelmezteté az őszülő hónap.

A leány Isten áldását kérve mind a tizenkét hónapra, kötényébe veté a két almát s vidám szível szaladt haza. Bezzeg elbámult a kőszivü mostoha, hogy ezt a leányt sehogy sem tudja elveszteni. A hol fagy van, onnan ő ibolyát, epret, almát hoz! A nővér is bámult.

— Friss alma januárban! Vajjon hol vetted?

— A hegytetőn. Ott egy fa tele van a legszebb gyümölcsessel.

— Miért hoztál csak kettőt? A harmadikat megetted az uton. Ugy-e?

— Nem én. De csak kétszer rázhattam meg a fát s nem esett le több kettőnél.

— Hazudsz! kiáltá Zloboga, és szívtelenül elverte a leányt, aki sirva kifutott.

Az egyik almát a mostoha ette meg, a másikat pedig a nővér.

— Soha nem ettem ilyen jóízűt, mondá az anya.

— Én sem. Tudod mit anyám, add reám a köpenyemet, majd rátalálok én is arra a fára s lerázom és elhozom ami alma van rajta.

— Ugyan mi jut eszedbe! Még odaveszel a hóban.

— Amit Dobrunka meg tud tenni, megteszem én is.

Hiába volt minden ellenvetés. Zloboga utnak indult, kíváncsisága egyre hajtotta. Végre megpillantá a hegytetőn a tüzet. Annak irányába menve végre eljutott a tűzhöz, ahol a tizenkét alak ült.

— Miért jöttél ide? kérdezte Január.

— Mi gondod reá? felelte kevélyen Zloboga. Azt nem kötöm orrodra, hogy miért jöttem és hová megyek.

Január ráütött pálczájával a tüzre, mely egyszerre majdnem egészen kialudt. Megrázta szakállát s feje fölé emelte a pálczát. Ekkor hirtelen elborult és sűrű pelyhekben kezdett hullani a hó.

Zloboga a hideg és a félelem folytán kiabálni kezdett anyja után, szidta nővérét, káromolta az eget. De szava elhangzott nyomtalanul.

Anyja csak egyre várta, de hiába. Bántotta már a nyugtalanság s fejét bekötve, sietve neki indult leánya után.

Ezalatt Dobrunka odahaza imádkozott értük. De hiába, azok nem tértek többé vissza.

Tavaszzal egy pásztor találta meg, messze az erdőben, a két holttestet.

Elválás.

Az elég zajos jelenet után Lucien leült egy sarokba s ujságot olvasott. A felesége pedig felöltözött s a szekrény tükör-ajtaja elé állva, már a kalapját tette föl és a fátyolt igazgatta. Majd kezébe vette a napernyőjét s az ajtó felé indult.

Lucien bosszusan rászólt;

— El akarsz menni?

— Ugy látszik.

— Egyedül hagysz itthon?

— Elég okom van rá azok után, amiket most mondottál.

— Unatkozol itthon?

— Képzelheted, hogy folytonos szemrehányásod és féltékenykedésed nekem nem nagyon kellemes... Ne csodálkozzál rajta, hogy másutt keresek egy kis szórakozást.

— Hova akarsz menni?

— Neked csak az a fő, hogy megszabadulj tőlem; a többivel ne törődjél.

— Nagyon kedves vagy... Igazán érdemes veled a kibékülést megkísérteni.

— Ezt te kibékülési kísérletnek tartod? Hát nem hallod, hogy milyen haragos hangon beszélsz? Állj a tükör elé és nézd meg, hogy milyen dühös az ábrázatod... Azt hiszem, ha még egy negyed óráig itthon maradnék, hozzám vágnád még a fali órát is... Látod, nekem már elég volt ebből a veszekedésből... El kell mennem hazulról, hogy egy kissé lecsillapítsam az idegeimet s egy kissé felvidámítsam magamat... Ugy is azt mondják a barátóim, hogy már nem is ismernek rám, olyan komor és szomorú vagyok.

— Nagyon bájos vagy... Igazán, nekem is el kell mennem hazulról, ha barátságos arcot akarok látni.

— Ah, azzal fenyeget úgy-e, hogy Darciernéhez megy? Igazán nagyon szeretetreméltó önhöz... De nem bánom. Három hónappal ezelőtt még sirtam volna, ha így beszélt volna, de most már, hála Istennek, nem sokat törődünk egymással...

S hogy véget vessen ennek a kínos beszélgetésnek, az asszony elment.

Luciennek, amint egyedül maradt, nem kellett többé titkolnia fájdalmát. Mennyire megváltozott az élete egy esztendő óta! Egy éve, hogy nőül vette az asszonyt, aki már most sem sokat törődik vele! Vajjon annyira megbántotta valamivel, hogy most már lehetetlenség kibékülniök? Ezt nem akarta elhinni. Bármily zsarnoki módon féltékeny volt is a feleségére, még ez nem magyarázhatta meg azt a hirtelen változást, mely az asszony érzelmeiben bekövetkezett.

— Ugyan, hová mennék ilyen lelkiállapotban? — gondolta magában. — Talán Darciernéhez? Semmi kedvem sincs hozzá.

Leült Jeanne íróasztala elé s mélabusan nézte a finom, apró íróeszközöket. Majd szinte gépiesen kinyitott egy fiókot. Nagy rendetlenség volt a fiókban

a papírok között, számlák és üzleti levelezések voltak össze-vissza a fiókba dobálva. Becsukta a fiókot s másikat nyitott ki. Ebben már családi és baráti levelezések voltak; úgy látszik, ebben őrzik az asszony apró titkait. Mintha csak az ösztöne vezérelte volna, tovább kutatott a fiókban s kezébe akadt egy könyvecske. Kinyitotta és látta, hogy olyan, mint egy háztartási könyvecske, kék és vörös vonalozással. Ebbe a könyvbe írta be Jeanne a mindennapi tapasztalatait.

Elkezdte olvasgatni a könyvet.

»Február, hétfő. Egész nap aggódtam érte és vágytam utána. Multak az órák, de ő nem jött. Lehetetlenség bármivel is foglalkoznom, mert mindig csak ő rá gondolok. Esküdjök, hogy szeret s nem veszi észre azt a fájdalmat, amelyet nekem okoz.«

Lucien mosolygott. Ekkoriban ismerkedtek meg egymással s csakugyan megesküdött Jeannenak, hogy szereti őt. Tovább olvasott.

»Márczius, szerda. Egyre jobban szeretem őt. Nem is tudom, hogy érzem magam, ha nincs itt mellettem. Szükségem van rá s érzem, hogy ő nélküle mit sem ér az életem. De ő?! Vajjon igazán szeret-e? Mindegy, ha nem szeret is, — én imádom!«

Ezt az esküvő előtt való héten írta, Luciennek eszébe jutott ez a boldog idő s átlapozta a következő, vidám följegyzéseket.

»Julius, péntek. Ma láttam azt a Darcierét, akiről annyit beszéltek. A szemeiből nem valami hizelgő dolgokat olvastam ki. Nem szép, de csinos. A férje viszont nagyon kedves, művelt ember. Minden tekintetben többet ér, mint a felesége, aki mégis megcsalja őt. Remélem, Darcier ur is a feleségét! . . .

Lucien még több figyelemmel olvasta a következő sorokat, amelyekben már ő is szerepelt:

»Augusztus, csütörtök. Egész nap Darcierénél voltunk. Lucien nagyon udvarolt annak a kaczer teremtésnek, míg Darcier igen szeretetreméltóan és nagyon diszkréten nekem udvarolt. Nem értem, hogy a felesége miért becsüli többre az én férjemet, mint ezt a derék, szeretetreméltó embert . . .

»Augusztus, szombat. Határozottan nagyon kedves és nagyon hódító ez a Darcier. A férjem sohasem volt irántam ily kedves, még a nászuton sem. S Lucien éppen most egyre többet veszekedik és egyre kiállhatatlanabb. S mily szemtelenül udvarol az én szemem láttára annak a hitvány asszonynak. Ah, ha a tegnapi jelenetet valamikor megismétli, akkor tudom, hogy hová megyek és mit csinálók!«

Lucien letette a könyvet. Eszébe jutott, hogy ez augusztusi szombat óta mennyit veszekedett a feleségével s hogy a felesége most, mikor elment, mily borzasztó nyugalommal tette föl a kalapját és fátjolát. Bizonyosan tudta, hogy hová menjen!

Vajjon hol van? Vajjon mit csinál? Nem kellett volna elengednie, — talán még nem lett volna késő . . .

Luciennek könyvek gyűltek a szemeibe.

ANEKDOTÁK.

Vilmos császárnak egy eredeti szokása van: amint a legkisebb bosszuság éri — balkezevel erősen meghuzza füle czimpáját.

Victoria angol királyné temetése alkalmával a császár Angolországban időzván, többek között a yorki herceget is meglátogatta, s eközben hazulról egy sürgönyt kapott, mely aligha kellemes híreket tartalmazott, mert Vilmos császár azonnal megcibálta saját fülét.

A yorki herceg 6 éves fiacskája tanuja lévén a jelenetnek, így szólt:

— Mondd csak bácsi, miért cibálsz te a saját füledet?

— Mert boszankodom, kedvesem.

— És mindig így teszel, ha boszankodol?

— Úgy van, édesem.

— És ha nagyon boszankodol, mit csinálsz?

— Akkor a mások füleit cibálom meg — válaszolt a császár.

*

Két lengyel zsidó koldulni ment Bécsbe. A Rothschild palotájához érve, abban állapotok meg, hogy kár lenne nagyon megijeszteni ezt a jó urat, hát csak az egyik menjen be hozzá, a másik meg ezalatt a kapuban várakozzék.

Igy is tettek. A sorshuzás által kijelölt Szender szobáról-szobára ment a rengeteg palotában, de sehol se talált egy élő lelket sem. Már-már azt hitte, hogy az egész palota kihalt, midőn a szomszéd szobából zongora-hangokat hallott.

Óvatosan benyitott tehát, de látva, hogy a bárókisasszony egy nevelőnővel négy kézre játszik a zongorán: futva kimenekült a palotából.

— Nü! mit hoztál? — kérde a türelmetlenül várakozó Slojmi.

— Mit hoztam? hát semmit! — válaszolt szomorú hangon a Szender. — Boráthom, már ide is beütött a nyomoruság! Khetten játszanak egy zungurán!

*

Cselfogás. Miért mozgatod úgy az asztalt? Hisz olyan lesz ez az irás, mintha reszkető kezekkel irták volna.

— Éppen azt akarom; mert ez egy szerelmi vallomás, a csunya, de gazdag Horecz kisasszonyhoz!

*

Nem tesz semmit. *Mama.* Nagyon szeretném, ha egy orvos vőm volna.

Ifju. Milyen kár, hogy én nem vagyok orvos

Mama. Az nem tesz semmit, van nekem több leányom is!

*

Kétes bók. *A.* Hogyan emelheti meg a kalapját olyan ember előtt, aki engem oly rútol becsapott!

B. Aki még önt is be tudja csapni, az előtt kalapot kell emelni!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A szerkesztői üzenetek helyszüke miatt csak a jövő számban közöltetnek.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**